

Länsstyrelsen
Värmland

Miljöanalys

Ida Axelsson.Wall
010-2247459

YTTRANDE

Datum
2015-06-17

Sida
1(4)
Beteckning
424-2353-2015

Miljö- och energidepartementet

Länsstyrelsens yttrande angående underlag till kontrollstation 2015 för anpassning till ett förändrat klimat – SMHI Klimatologi Nr 12, 2015

Ert Dnr: M2015/1162/KI

Länsstyrelsen är positiv till att *Underlag till kontrollstation 2015 för anpassning till ett förändrat klimat*, härafter kallat underlaget, tagits fram. Det är viktigt att följa upp hur slutsatser och förslag från Klimat- och sårbarhetsutredningen har tagits om hand liksom att föreslå en färdplan för klimatanpassning i Sverige.

I underlaget presenteras viktiga förslag om hur en färdplan för samordningen av klimatanpassning skulle kunna se ut. Länsstyrelsen stöder många av förslagen. Med insikten om att klimatanpassningsbehoven är stora och de finansiella resurserna ändliga är syftet med detta yttrande att ge Länsstyrelsens syn på prioritering av förslagen och deras innebörd samt särskilt lämna synpunkter på de förslag som är riktade till regional och lokal nivå. Till yttrandet lämnas en bilaga.

Sammanfattning

Länsstyrelsen tillstyrker:

- Att det är viktigt med ett förtydligande av roller och mandat för aktörer på olika nivå. Länsstyrelsen stöder särskilt förslaget att nationella myndigheter får inskrivet i sina instruktioner hur de ska arbeta med klimatanpassning.
- Förslagen om finansiering för samordning hos länsstyrelser och kommuner samt en ökning av anslaget för förebyggande arbete mot naturolyckor. Detta för att uppnå praktisk implementering och konkreta åtgärder.

Länsstyrelsen poängterar att:

- Förslagen i underlaget lägger fokus på administration och samordning vilket kommer att ta resurser från mer konkreta åtgärder.
- Inom många områden finns tillräckligt med kunskap för att sätta igång åtgärder. Ett fortsatt kunskapsuppbyggande bör därför bara ske utifrån faktiska behov och innehålla en plan för hur kunskapen ska spridas och tillämpas.

Nedan kommenteras förslagen i den ordning de föreslås i underlaget.

Övergripande synpunkter och prioritering av åtgärder

Underlaget är omfattande och innehåller många förslag på åtgärder. Länsstyrelsen hade gärna sett en prioritering av vilka åtgärder som anses viktigast och när i tid de borde genomföras. Förslag finns från övergripande till detaljnivå och resurserna är ändliga.

Länsstyrelsen upplever att olika samhällssektorer/myndigheter får olika stort utrymme i underlaget, exempelvis finns inom kapitlet för kulturarv fyra åtgärdsförslag, inom kapitlet för naturmiljö ett.

I underlaget föreslås Kunskapscentrum för klimatanpassning vid SMHI ansvara för ett stort antal uppdrag och åtgärder. Eftersom klimatanpassning inbegriper stora delar av samhället och kräver bred kompetens ifrågasätter Länsstyrelsen det lämpliga i att lägga så många uppdrag på en aktör.

Roller, samordning och organisation

Länsstyrelsen stöder förslaget att ta fram en nationell strategi och handlingsplan samt att alla berörda departement deltar. Länsstyrelsen stöder också förslaget att myndigheterna får inskrivet i sina instruktioner att de ska initiera, stödja och följa upp klimatanpassningsarbetet, utarbeta och följa upp nationella mål samt ta fram handlingsplaner inom sina ansvarsområden. Att klimatanpassning integreras i myndigheternas olika uppdrag är mycket viktigt för att arbetet ska få genomslag.

Länsstyrelsen vill understryka vikten av att klimatanpassningspolitiken får genomslag hos alla relevanta myndigheter genom instruktioner, regleringsbrev och andra regeringsuppdrag. Det är viktigt att detta genomsyrar regeringskansliets styrning av myndigheter oavsett departementstillhörighet. Huruvida detta säkerställs bättre än dagens arbetsformer genom att bilda ett departementsöverskridande forum såsom SMHI föreslår, kan Länsstyrelsen inte uttala sig om. Det kan dock vara viktigt att se på om liknande konstellationer för andra samhällsövergripande frågor har inrättats och i så fall ta tillvara erfarenheterna från dessa.

Länsstyrelsen stöder förslaget att bilda en rådgivande nationell expertkommitté för klimatanpassning där Länsstyrelserna har en naturlig roll.

Länsstyrelsen ser det som viktigt att regeringen deltar i det Europeiska klimatanpassningsarbetet. Länsstyrelsen anser att det även är viktigt att poängtera MSB:s roll i det internationella klimatanpassningsarbetet genom arbetet inom Hyogo framework for action.

Länsstyrelsen stöder förslaget att Kunskapscentrum för klimatanpassning vid SMHI får ett övergripande ansvar för samordning av nationella myndigheters arbete och samordning mellan regionala och nationella myndigheter. Länsstyrelsen betonar vikten av deltagande av MSB och Naturvårdsverket och hade gärna sett en tydligare beskrivning av hur detta arbete kommer att genomföras. Hur kommer Kunskapscentrum för klimatanpassning exempelvis att leda samordningen för att undvika målkonflikter och säkerställa synergier?

Länsstyrelsen ser positivt på förslaget att miljömålsarbetet kopplas till klimatförändringarna. Arbetet med minskad klimatpåverkan bör överlag ske synkroniserat med klimatanpassning.

Länsstyrelsen stöder förslaget att nationellt kunskapscentrum för klimatanpassning får långsiktig finansiering.

I förslag 3:20, föreslås att en rad nationella kompetenscentrum bildas för att öka kunskapen inom olika klimatanpassningsområden. Länsstyrelsen stöder inte förslaget eftersom det är tveksamt om effekten av kompetenscentrumen kan uppväga de stora administrativa kostnader och resurser dessa kommer att ta i anspråk.

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att länsstyrelserna får en långsiktig finansiering för regionalt samordningsansvar, vilket innebär att klimatanpassningsarbetet kan utvecklas ytterligare och få en tydlig kontinuitet.

Länsstyrelsen har redan beslutat att följa upp sin regionala handlingsplan för klimatanpassning och är positiv till att bidra till nationell rapportering och uppföljning.

Som SMHI skriver i underlaget är länsstyrelserna en viktig nod mellan kommunerna och nationella myndigheter. I syfte att öka dialogen mellan länsstyrelserna och de samordnande, och andra, myndigheter föreslår SMHI att en samordningsgrupp etableras vid länsstyrelserna genom förstärkning av den nuvarande ordförandegruppen. Länsstyrelsen är positiv till en utökad dialog och ser förslaget som ett möjligt alternativ.

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att kommunerna får finansiering för en samordnande klimatanpassningsfunktion. Många kommuner är små och har ont om resurser till klimatanpassning. En kommunal samordnande funktion skulle synliggöra klimatanpassning och överskridande arbete inom kommunens olika ansvarsområden. Då en stor del av klimatanpassningsarbetet sker på lokal nivå är det viktigt att kommunerna får stöttning i detta arbete. För ett långsiktigt arbete anser Länsstyrelsen att det behöver finnas en plan för hur arbetet kan fortgå efter de tre åren. I underlaget skriver SMHI att kommunerna är nyckelaktörer för implementeringen av det svenska klimatanpassningsarbetet. Länsstyrelsen håller med om detta och hade gärna sett att kommunernas viktiga roll hade tydliggjorts mer i syntesen och färdplanen i kapitel 3.

Resurser

Utifrån perspektivet att en stor del av Sveriges klimatanpassningsarbete sker på lokal nivå anser Länsstyrelsen att förslagen i underlaget fokuserar för mycket på administration och uppbyggnad av en stor organisation, exempelvis kompetenscentrumen. Det kan därmed finnas en risk att andra konkreta åtgärder därmed inte kan finansieras och att ”fortsatt verkstad” inom klimatanpassningsarbetet försenas.

Bristande resurser är idag ett stort hinder för att vidta lokala och regionala förebyggande åtgärder. Länsstyrelsen välkomnar därför förslagen att ge resurser till en samordnande klimatanpassningsfunktion på kommunerna samt att öka och utveckla anslaget för förebyggande åtgärder mot naturolyckor. Länsstyrelsen delar även åsikten att det krävs utökade möjligheter för kommuner och andra aktörer att få finansiellt stöd till att genomföra kostsamma klimatanpassningsåtgärder.

Länsstyrelsen stöder förslaget om en utredning gällande finansiering.

Länsstyrelsen tillstyrker att åtgärder som är länsöverskridande och av riksintresse främst bör finansieras från nationell nivå.

En långsiktig lösning av riskerna kring Vänern behöver tas fram nationellt. Länsstyrelsen poängterar vikten av att ett nationellt ställningstagande görs angående hur en forcerad avtappning från Vänern kan ske i framtiden.

Kunskapsuppbyggnad

Inom många områden finns tillräckligt med kunskap för att sätta igång åtgärder och ytterligare kunskapsuppbyggnad ger inte alltid mer effekt. Länsstyrelsen anser därför att resurser som läggs på kunskapsuppbyggnad måste riktas till åtgärder som har en tydlig tillämpbarhet. För exempel, se kommentar angående förslag 11:6 i bilagan.

Länsstyrelsen upplever att brist på spridning av kunskap ofta är ett större problem än brist på kunskap, vilket också tas upp i underlaget. Det är viktigt att den kunskap som sprids är användarvänlig och framtagen för att passa olika typer av mottagare. De som är tänkta som användare av kunskapen bör på olika sätt delta i identifiering och utformning av projekt och att projekten bör innehålla en plan för förvaltning och uppdatering.

Landshövding Kenneth Johansson har fattat beslut i detta ärende. Klimatanpassningssamordnare Ida Axelsson Wall har varit föredragande. I den slutliga handläggningen deltog också Länsråd Robert Andrén, verksamhetschef Torben Ericson, enhetschef Märet Engström och klimatanpassningssamordnare Karin Klasa.